

Τα Ενάριθμα του 1875
Προσωρινή Έλλειψη Γραμματοσήμων
και μέτρα αντιμετώπισής της

Γράφει ο Γιάννης Περιστάνογλου
Μέλος της ΦΕΑ

1. Εισαγωγή

Τα ενάριθμα εισπρακτέα του 1875, τα γνωστά «ρολογάκια», είναι τα πρώτα ελληνικά γραμματόσημα ειδικού σκοπού προοριζόμενα να αντικαταστήσουν τα γραμματόσημα της μεγάλης κεφαλής του Ερμή ως μέσο είσπραξης των προσθέτων τελών. Η έκδοσή τους θεσπίστηκε με το Βασιλικό Διάταγμα (ΒΔ) της 27.9.1872 (ΦΕΚ αρ. 43/25.10.1872) το άρθρο 1 του οποίου ορίζει ότι *προς είσπραξιν των ταχυδρομικών τελών, των εκ της αλλοδαπής προερχομένων ή των δι' Ελληνικών ταχυδρομικών γραφείων εν τη αλλοδαπή διανεμομένων απροπληρώτων γραμμάτων, εντύπων κλπ ως και των επιβεβαρυμένων με ταχυδρομικά τέλη επισήμων, ένεκα μη επιτρεπομένης διαμοιβής κατά το άρθρον 6 του από 5 Σεπτεμβρίου 1861 Β. Διατάγματος, θέλει τυπωθή, αντί του εν χρήσει νυν γραμματοσήμου, ειδικόν γραμματόσημον.*

Δύο και περισσότερα χρόνια αργότερα, το ΒΔ της 23.1.1875 επανακαθόρισε το πλάτος, την εικόνα και τις αξίες των γραμματοσήμων, προσδιόρισε το χρώμα τους, και όρισε την 1η Μαρτίου 1875 ως την ημερομηνία έναρξης της ισχύος των διατάξεων περί εναρίθμων.

→

Η σειρά 12 αξιών

Για την ενημέρωση του προσωπικού σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των νέων διατάξεων, η Γενική Διεύθυνση των Ταχυδρομείων (ΓΔΤ) κοινοποίησε στα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία, στον ελλαδικό χώρο και στο εξωτερικό, τις παρακάτω ερμηνευτικές εγκυκλίους:

1. Οδηγία της Γεν. Διευθύνσεως του 1875
 - (α) Πληρωμή των ταχυδρομικών τελών (άρθρα 1-5)
 - (β) Περί διαχειρίσεως του εναρίθμου γραμματοσήμου (άρθρα 11-18)
 - (γ) Προμήθεια γραμματοσήμου αμφοτέρων των ειδών (άρθρα 19-27)
 - (δ) Λογοδοσία της διαχειρίσεως του εναρίθμου γραμματοσήμου και περί παραδόσεως αυτού εις τον διάδοχον ταχ. επιστάτην (άρθρα 37-41)
2. Συμπληρωματικά Οδηγία-Εγκύκλιος αριθ. 7, 12 Μαρτίου 1875.

Στις συμπληρωματικές οδηγίες της 12ης Μαρτίου 1875 αναφέρονται αναλυτικά οι περιπτώσεις υποχρεωτικής χρήσης εναρίθμου γραμματοσήμου, εκτός από μία: Μάλλον εκ παραδρομής, παραλείπεται η υποχρεωτική χρήση εναρίθμων στα απροπλήρωτα γράμματα που διανέμουν τα ελληνικά ταχυδρομικά γραφεία του εξωτερικού, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 1 του ΒΔ της 7.9.1872. Εννοείται ότι υπερίσχυσε το γράμμα του διατάγματος.

Παρά την προετοιμασία, η εφαρμογή των νέων διατάξεων δεν ξεκίνησε ομαλά και τούτο εξ αιτίας μιας προσωρινής έλλειψης εναρίθμων που σημειώθηκε λίγο μετά την έναρξη της κυκλοφορίας τους. Τι συνέβη και τι επακολούθησε αποτελούν το θέμα αυτού του άρθρου.

2. Η έλλειψη εναρίθμων

Τα άρθρα 19-23 των οδηγιών της Γενικής Διευθύνσεως του 1875 ορίζουν ότι οι μόνοι στους οποίους επιτρέπεται η προμήθεια εναρίθμων γραμματοσήμων από τα ταμεία του κράτους είναι οι ταχυδρομικοί υπάλληλοι και μάλιστα κατόπιν αιτήσεως τους, για ορισμένη ποσότητα και αξία ανάλογα με την κίνηση του ταχυδρομικού τους γραφείου. Ορίζουν επίσης ότι σε περίπτωση που ο εφοδιασμός από τα ταμεία είναι για οποιοδήποτε λόγο ανέφικτος, ο υπάλληλος οφείλει να γνωστοποιήσει το γεγονός στην τοπική διοικητική αρχή αμέσως, εγγράφως και επί αποδείξει, συγχρόνως δε να το αναφέρει στη ΓΔΤ τηλεγραφικώς, αν υπάρχει τηλεγραφείο στην έδρα του. Φαίνεται ότι τέτοιου είδους αναφορές

είχαν από νωρίς αρχίσει να φτάνουν στα χέρια του προϊσταμένου της ΓΔΤ από ορισμένα ταχυδρομικά γραφεία, με αποτέλεσμα ο τελευταίος να απευθυνθεί εγγράφως στο Υπουργείο Εσωτερικών, αρχικώς στις 26 Μαρτίου και κατόπιν στις 28 Απριλίου 1875, εκφράζοντας την αγωνία του ως εξής:¹

Αριθμός Πρωτοκόλλου 2571

Δια της υπ' αριθ. 1851 από 26 Μαρτίου αναφοράς ημών² παρεστήσαμεν εις το Υπουργείον τας δυσχερείας ας απαντά η υπηρεσία εκ της εκάστοτε ελλείψεως εναρίθμου γραμματοσήμου ως εκ των οποίων δυσχερειών κινδυνεύει να ματαιωθεί ο σκοπός δι' ον εγένετο το νέον γραμματόσημον. Επαναλαμβάνομεν και δια της παρούσης να παρακαλέσωμεν το Υπουργείον ίνα κοινοποιήσῃ ἡμῖν τας διαταγὰς αὐτοῦ περί του πρακτέου ἐν τῇ συχνάκις παρουσιαζομένη ταύτῃ περιπτώσει, τουτέστιν τίνι τρόπῳ οφείλουσι οἱ ταχυδρομικοὶ υπάλληλοι νὰ εἰσπράττωσι τὰ ταχ. τέλη ἐπὶ τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχομένης ἀπροπληρώτου ἀλληλογραφίας, ὅταν τὰ Ταμεία ἀδυνατοῦσι νὰ ἐφοδιάζωσιν αὐτοὺς δι' ἐναρίθμου γραμματοσήμου.

Παρακαλούμεν δε συγχρόνως τὸ Υπουργείον νὰ λάβῃ, συνεννοούμενον μετὰ τοῦ ἐπὶ των Οικονομικῶν, ὀριστικόν τι μέτρον περὶ ἐπαρκούς προμηθείας ἐναρίθμου γραμματοσήμου καθ' ὅσον ἄλλα μὲν Ταχ. Γραφεῖα ὡς τὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Σπέτζαις στερούνται ἐναρίθμου γραμματοσήμου καθόσον ἐξηντλήθη ἐντελῶς ἐν τοῖς Ταμείοις ἡ προμήθεια ἐναρίθμου γραμματοσήμου, εἰς ἄλλα δὲ Ταχ. Γραφεῖα τὰ Ταμεία δὲν ἔχουσι ὅπως χορηγῶσι γραμματόσημον των κατωτάτων κλάσεων ἀπὸ 1 ἕως 10 λεπτῶν ἢ ἐλλείψεις των ὁποίων εἰς μεγάλα προσκόμματα ἐμβάλλει τὴν ὑπηρεσίαν. Αὐτὸ δὲ τὸ Ταμείον Ἀθηνῶν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Γεν. Διεύθυνσιν ἑκατὸ σειρὰς γραμματοσήμου, συμφώνως πρὸς τὴν προ καιροῦ δοθείσαν διαταγὴν τοῦ ἐπὶ των Οικονομικῶν Υπουργείου, ἵνα σταλῶσιν, ὡς ἔθος, εἰς τὰς ξένας Γεν. Ταχ. Διευθύνσεις αἰτίνας πρὸς τὴν ἐν τοῖς Κράτεσιν αὐτῶν εἰσαγωγῆς πάσης οἰασδήποτε μεταβολῆς ἐπὶ των γραμματοσήμων κλπ. ἀποστέλλωσι ταῦτα εἰς πάσας τὰς ἄλλας Διευθύνσεις καὶ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς. Οὕτω δὲ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν τὴν ἐκ τῆς διεθνούς ἀβροσύνης ἔκπαισι εἰθισμένην τοιαύτην ἀποστολήν, οὐδὲ ν' ἀποστείλωμεν τουλάχιστον ἐνάρηθμα γραμματόσημα εἰς τὰς Γεν. Διευθύνσεις των Ταχ. Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας αἰτίνας προλαβούσαι τὴν ἡμετέραν ἐξήτησαν ἤδη τοιαῦτα πρὸ δύο ἐβδομάδων.

Ευπειθέστατος
Ο Διευθυντής
Θ. Λεονάρδος

Τὸ Υπουργεῖο Εσωτερικῶν ἔλαβε τὴν ἀναφορὰ τῆς ΓΔΤ τὴν ἐπομένην 29 Απριλίου καὶ τὴ διαβίβασε αὐθημερόν στο ἐπὶ των Οικονομικῶν σημειώνοντας στο περιθώριό της:

Τῷ Κυρίῳ ἐπὶ των Οικονομικῶν Υπουργῷ κατόπιν τοῦ υπ' ἀρ. 9367 ἀπὸ 27 Μαρτίου³ ἐπισημειωτικοῦ ἐγγράφου μας παρακαλουμένῳ νὰ λάβῃ ὑπὸ σκέψιν τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης καὶ εὐαρεστηθῇ νὰ ἐνεργήσῃ κατεπειγόντως τὰ προσήκοντα, ἀνακοινώσῃ δὲ καὶ ἡμῖν τὸ ἀποτέλεσμα των ἐνεργειῶν τοῦ.

Τὸ Υπουργεῖο Οικονομικῶν ἀπάντησε στις 15 Μαΐου με τὴν ἐξῆς παρατήρησιν στο περιθώριον:

¹ Πηγή: Διπλωματικὸ καὶ ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τοῦ Υπουργείου Εξωτερικῶν.

² Τὸ περιεχόμενο τῆς ἀναφορᾶς αὐτῆς δὲν εἶναι γνωστὸ, ἀλλὰ ἡ υπόμνηση τῆς δείχνει ὅτι τὸ πρόβλημα εἶχε ἐμφανιστεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν 26 Μαρτίου. Βλ. καὶ παρακάτω παρ. 3

³ Προφανῶς πρόκειται γιὰ τὸ διαβιβαστικὸ τῆς πρώτης ἀναφορᾶς τῆς ΓΔΤ τῆς 26ης Μαρτίου.

Επιστρέφεται προς το Υπουργείο των Εσωτερικών εις το οποίον λαμβάνομεν την τιμήν να παρατηρήσωμεν ότι τας αναφερομένας δυσχερείας ένεκα της μη εγκαίρου αποστολής εκ Βιέννης του ζητηθέντος εναρίθμου γραμματοσήμου αναγνωρίζοντες, τηλεγραφικώς επαναλάβομεν προς την εν Βιέννη Πρεσβείαν τας συστάσεις μας περί της ταχείας εκτυπώσεως και της αποστολής εκείνου. Νομίζομεν δε ότι η έλλειψις δύναται προσωρινώς να αναπληρωθή δια του μέτρου όπερ ελάβομεν την τιμήν να υποδείξωμεν δια του υπ' αριθ. 18408 και από 30 λήξαντος μηνός Απριλίου εγγράφου μας.⁴

Το επόμενο βήμα ήταν η διαβίβαση της αναφοράς της ΓΔΤ από το Υπουργείο Εσωτερικών στο επί των Εξωτερικών στις 20 Μαΐου, το οποίο στις 26 την προώθησε στην Πρεσβεία της Βιέννης παρακαλουμένην να ενεργήση τα δέοντα συμφώνως προς την αίτησιν των επί των Οικονομικών και Εσωτερικών Υπουργείων. Η Πρεσβεία απευθύνθηκε στο τυπογραφείο που είχε αναλάβει την εκτύπωση των εναρίθμων και απάντησε στο Υπουργείο Εξωτερικών στις 9/21 Ιουνίου ότι τα γραμματόσημα είχαν ήδη αποσταλεί στην Αθήνα και ότι αι τοιαύται παραγγελίαί δέον να δίδονται ικανόν χρόνον προ της ώρας καθ' ην η ανάγκη των ζητουμένων καθίσταται αναπόφευκτος. Η απάντηση της Πρεσβείας περιήλθε στο Υπουργείο Εξωτερικών στις 23 Ιουνίου και κατόπιν στο Υπουργείο Εσωτερικών για τα περαιτέρω.

3. Οι οδηγίες για την αντιμετώπισης της έλλειψης εναρίθμων

Στις 29 Απριλίου 1875 η ΓΔΤ κοινοποίησε στα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία την υπ' αριθ. 17 εγκύκλιο με το εξής περιεχόμενο:

*Περί του πρακτέου εν περιπτώσει ελλείψεως κλάσεως
τινός εναρίθμου γραμματοσήμου*

Παραγγέλεσθε, ίνα οσάκις τα Ταμεία δεν έχωσιν, όπως εφοδιάσωσιν υμάς δι' εναρίθμου γραμματοσήμου τινός των 12 κλάσεων αυτού, δια δε του γραμματοσήμου των λοιπών κλάσεων, όπερ έχετε, δεν κατορθούται η συμπλήρωσις του όλου εισπρακτέου τέλους γράμματος τινός, εισπράττητε το ελλείπον τοις μετρητοίς, κρατούντες ακριβή αυτού σημείωσιν, όταν δε κατόπιν προμηθευθήτε γραμματόσημον των ελλειπουσών κλάσεων επικολλάτε επ' αυτής και διαγράφητε ισότιμον του εισπραχθέντος τοις μετρητοίς ποσού ενάριθμον γραμματόσημον, υποβάλλητε δ' αυτό μετά των λοιπών δικαιολογητικών εγγράφων της διαχειρίσεως εκάστου μηνός.

Ασφαλώς η πατρότητα του περιεχομένου της εγκυκλίου δεν ανήκει στη ΓΔΤ, διότι αλλιώς η τελευταία δεν θα είχε λόγο μία ημέρα νωρίτερα να ζητά διαταγάς [...] περί του πρακτέου. Το περί του πρακτέου ζήτημα ήταν αρμοδιότητας του Υπουργείου Οικονομικών και προφανώς το περιεχόμενο της εγκυκλίου της 29ης Απριλίου απηχεί τις εντολές του. Υπάρχει βέβαια το ερώτημα γιατί η εγκύκλιος της ΓΔΤ προηγήθηκε (29 Απριλίου) του υπ' αρ. 18408 εγγράφου του Υπουργείου Οικονομικών (30 Απριλίου) με τις υποδείξεις του προς τη ΓΔΤ,⁵ ενώ θα έπρεπε να είχε συμβεί το αντίθετο. Θα μπορούσε κανείς να υποθέσει ότι λόγω της επείγουσας φύσης του θέματος, οι εντολές δόθηκαν στη ΓΔΤ από το Υπουργείο Οικονομικών προφορικά στις 29 Απριλίου αμέσως μόλις ελήφθη η αναφορά της 28ης Απριλίου (δίνοντας έτσι στη ΓΔΤ τη δυνατότητα να συντάξει την εγκύκλιο της αυθημερόν) και επιβεβαιώθηκαν εγγράφως μία ημέρα αργότερα με το υπ' αρ. 18408 έγγραφο.

⁴ Το έγγραφο δεν βρέθηκε στο σχετικό φάκελο.

⁵ Βλ. απάντηση Υπ. Οικονομικών της 15ης Μαΐου 1875.

4. Πως αντιμετώπισαν την έλλειψη εναρίθμων τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία όσο δεν είχαν οδηγίες περί του πρακτέου.

Η ισχύουσα ελεγκτική διαδικασία επέτρεπε τον εύκολο εντοπισμό τυχόν παραβάσεων στη διαχείριση των εναρίθμων και τον καταλογισμό ευθυνών σε βάρος των υπευθύνων.⁶ Πλην όμως, όσο συνέτρεχαν η αδυναμία των κρατικών ταμείων να προμηθεύσουν τα ταχυδρομικά γραφεία με ενάριθμα γραμματόσημα και η έλλειψη εντολών της ΓΔΤ περί του πρακτέου, οι περί αποδόσεως ευθύνης διατάξεις ευλόγως παρέμεναν ανενεργές.

Κατά τον ενάμιση και πλέον μήνα, από τα μέσα Μαρτίου και λίγο μετά που αναφέρθηκε η έλλειψη εναρίθμων, μέχρις ότου οι εντολές της ΓΔΤ της 29ης Απριλίου έφτασαν στα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία, οι επιλογές που είχαν στη διάθεση τους οι ταχυδρομικοί υπάλληλοι για την προστασία των συμφερόντων της υπηρεσίας, αλλά και την εξυπηρέτηση του κοινού όταν τα ταμεία αδυνατούσαν να τους εφοδιάσουν με ενάριθμα γραμματόσημα, ήταν επιλογές εκ των ενόντων. Η χρησιμοποίηση γραμματοσήμων της μεγάλης κεφαλής του Ερμή για την πληρωμή του εισπρακτέου τέλους, όπως και η χρησιμοποίηση μισού εναρίθμου αποτιμωμένου στο μισό της ονομαστικής του αξίας, ή η υποκατάσταση της μικρής αξίας εναρίθμου που τυχόν έλειπε με ίσης αξίας γραμματόσημο της μεγάλης κεφαλής για τη συμπλήρωση του εισπρακτέου τέλους, απαγορεύονταν από το νόμο και

Εικ. 1 - Από τη συλλογή κ. Νίκου Τότσιου

Φάκελος ταχυδρομημένος χωρίς τέλος στην Τεργέστη στις 17 Μαΐου 1875 (5 Μαΐου με το ισχύον στην Ελλάδα ημερολόγιο) για τη Λευκάδα όπου επιβαρύνθηκε με τέλος 75 λεπτών. Για την εισπραξη του χρησιμοποιήθηκαν ένα 60λεπτο, ένα 10λεπτο και μισό 10λεπτο εναρίθμων (αντί 5λέπτου). Πιθανόν κατά την άφιξη του γράμματος ο ταχυδρομικός επιστάτης Λευκάδας δεν είχε παραλάβει την εγκύκλιο της 29ης Απριλίου 1875 με τις οδηγίες.

⁶ ΒΔ 27.9.1872 άρθρο (7): Κατά την ετησίαν υπό της γενικής διευθύνσεως των ταχυδρομείων γινόμενην εξέλεξιν, εάν τα εις βάρος ταχυδρομείου τινος εγγραφέντα ως εισπρακτέα τέλη ευρεθώσιν ανώτερα της προμηθευθείσης αξίας του γραμματοσήμου, ο υπόλογος προϊστάμενος υποχρεούται να συμπλήρωση το έλλειμμα δια της χρήσεως ή διαγραφής ίσης αξίας γραμματοσήμου, υποκείμενος συνάμα εις καταδίωξιν επί παραβάσει του άρθρου 15 του περί γραμματοσήμου νόμου της 21 Μαΐου 1860.

τον κανονισμό της ταχυδρομικής υπηρεσίας.^{7 8} Αλλά, άλλη λύση εκτός από την ηθελμένη καταστρατήγηση του νόμου και του κανονισμού, όταν η ανάγκη το καλούσε, δεν υπήρχε. Ας σημειωθεί ότι η παράδοση του απλήρωτου ή μερικώς πληρωμένου γράμματος στον παραλήπτη του χωρίς προηγουμένως να καταβληθεί το εισπρακτέο τέλος θα δημιουργούσε προβλήματα στο ταχυδρομικό επιστάτη του γραφείου διανομής, διότι η απλήρωτη αλληλογραφία είχε ήδη καταγραφεί στο σχετικό πίνακα στο γραφείο ανταλλαγής.⁹

Εικ. 2 - Αγνώστου συλλέκτη

Γράμμα ταχυδρομημένο στη Μασσαλία την 1^η Απριλίου 1875 (20 Μαρτίου με το Ιουλιανό ημερολόγιο) με ανεπαρκές τέλος για την Κέρκυρα, όπου επιβαρύνθηκε με πρόσθετο τέλος 35 λεπτών.¹⁰ Για την είσπραξη του χρησιμοποιήθηκαν ένα 20λεπτο και ένα 10λεπτο εναρίθμων σε συνδυασμό με ένα 5λεπτο μεγάλης κεφαλής του Ερμή αντί εναρίθμου 5λέπτου. Κατά την άφιξη του γράμματος στην Κέρκυρα δεν είχε ακόμη εκδοθεί η εγκύκλιος της 29^{ης} Απριλίου.

Γράμματα, έντυπα κλπ. επιβαρυμένα με πρόσθετο τέλος κατά τη διάρκεια της έλλειψης εναρίθμων και για όσο χρόνο τα κατά τόπους ταχυδρομικά γραφεία έμεναν χωρίς οδηγίες περί του πρακτέου, σπανίζουν. Σε αυτό συμβάλλει το γεγονός ότι το διάστημα του ενάμιση περίπου μήνα από τότε που αναφέρθηκε η έλλειψη (λίγο μετά τα μέσα Μαρτίου του 1875) μέχρι τη λήψη των εντολών της 29^{ης} Απριλίου, είναι πολύ μικρό. Το ελάχιστο σωζόμενο υλικό μαρτυρά τη χρήση μισού 10λέπτου εναρίθμου αντί 5λέπτου για τη συμπλήρωση του εισπρακτέου τέλους των 75 λεπτών (εικ.1) και ενός 5λέπτου της μεγάλης κεφαλής του Ερμή αντί 5λέπτου εναρίθμου για τη συμπλήρωση του εισπρακτέου τέλους των 35 λεπτών (εικ.2).

⁷ Βλ. ΒΔ 27.9.1872 και Εγκ. αρ. 7/12 Μαρτίου 1875

⁸ Βλ. α. (5) Οδ. Γεν. Διευθ. 1875-Πληρωμή των ταχυδρομικών τελών.

⁹ Βλ. α. (12) και επ. Οδ. Γεν. Διευθ. 1875-Περί διαχειρίσεως του εναρίθμου γραμματοσήμου.

¹⁰ Δημοπρασία αρ. 117 Α. Καραμήτσου λαχνός αρ. 418

Λόγω έλλειψης υλικού δεν είναι γνωστό με ποιο τρόπο οι προϊστάμενοι των ταχυδρομικών γραφείων Κωνσταντινουπόλεως και Σπετσών εισέπρατταν το οφειλόμενο πρόσθετο τέλος κατά τον κρίσιμο ενάμιση περίπου μήνα της παντελούς έλλειψης εναρίθμων και οδηγιών της ΓΔΤ. Πάντως, άλλη επιλογή εκτός από την εισπραξη μετρητών ή την επικόλληση γραμματοσήμων της μεγάλης κεφαλής του Ερμή, δεν είχαν.

5. Επίλογος

Η ύπαρξη του φακέλου και της επιστολής που εικονίζονται είναι γνωστή εδώ και χρόνια, αλλά δεν ήταν γνωστός ο ειδικός λόγος για τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν μισό ενάριθμο 10λέπτο στη μισή του αξία, αντί 5λέπτου, στη μία περίπτωση και 5λεπτο της μεγάλης κεφαλής του Ερμή αντί 5λέπτου εναρίθμου, στην άλλη. Το περιεχόμενο της αναφοράς της 28ης Απριλίου 1875 της ΓΔΤ προς το Υπουργείο Εσωτερικών εξηγεί ακριβώς αυτόν το λόγο καθιστώντας τα εικονιζόμενα αντικείμενα μοναδικά ίσως δείγματα του τρόπου με τον οποίο τα ταχυδρομικά γραφεία Λευκάδας και Κερκύρας εξασφάλισαν την εισπραξη του προσθέτου τέλους τότε που συνέπεσαν η προσωρινή έλλειψη μικρών αξιών εναρίθμων και η έλλειψη οδηγιών της ΓΔΤ περί του πρακτέου. Επρόκειτο για λύσεις ανάγκης οι οποίες παραβίαζαν μεν τις κείμενες διατάξεις και τις υπηρεσιακές εγκυκλίους, αλλά ήταν οι μόνες που είχαν στη διάθεση τους οι ταχυδρομικοί επιστάτες Λευκάδας και Κερκύρας.

Το θέμα δεν κλείνει εδώ, διότι η έλλειψη εναρίθμων 1 ως 10 λεπτών ήταν γενικευμένη και πλέον μένει να φανεί με ποιο τρόπο άλλα ταχυδρομικά γραφεία, πλην αυτών της Λευκάδας και της Κέρκυρας, αντιμετώπισαν το πρόβλημα. Ατυχώς δεν φαίνεται να υπάρχει το υλικό που θα μπορούσε να βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση. Αλλά το μέλλον άδηλο και οι εκπλήξεις δεν αποκλείονται. Προσοχή όμως, διότι κυκλοφορούν γράμματα με διχοτομημένα, όπως επικράτησε να ονομάζονται, ενάριθμα τα οποία δεν είναι τίποτε άλλο από κατασκευάσματα. Το πρώτο που θα πρέπει να εξετάσει κανείς είναι η ημερομηνία άφιξης στο γραφείο προορισμού η οποία πρέπει απαραίτητως να πέφτει μέσα στο κρίσιμο χρονικό διάστημα του ενάμιση μήνα, από τα μέσα και λίγο μετά του Μαρτίου, μέχρι τη λήψη των εντολών της ΓΔΤ της 29ης Απριλίου 1875.

